

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

UNIVERSITY OF NOVI SAD

Активности Клуба професора емеритуса Универзитета у Новом Саду и наши уважени гости

***Пет година рада КПЕ УНС
2018-2023.***

**Пројекти Клуба професора емеритуса Универзитета у Новом Саду, подржани од
Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност**

Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду, 2023.

САДРЖАЈ

ПРОФЕСОРИ ЕМЕРИТУСИ УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ подаци и структура.....	2
КЛУБ ПРОФЕСОРА ЕМЕРИТУСА УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ програмски циљеви и реализовани пројекти.....	3
НАШИ ГОСТИ	4
САРАДЊА СА АКАДЕМСКИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ ..	22
АКТИВНОСТИ ЧЛАНОВА КЛУБА У ШИРОЈ ДРУШТВЕНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ, ПУБЛИКАЦИЈЕ, НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА	24
ПУБЛИКАЦИЈЕ КЛУБА.....	26

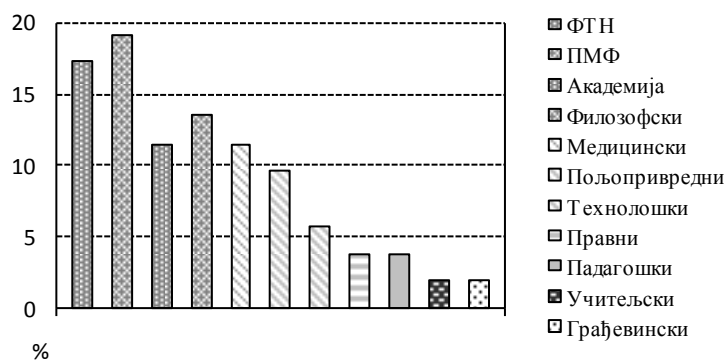
ПРОФЕСОРИ ЕМЕРИТУСИ УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ

подаци и структура

Протекло је петнаест година од избора првих професора емеритуса на Универзитету у Новом Саду (2008. године), звања уведеног у академски простор Србије законском регулативом и статутарним одредбама (Закон о високом образовању 2005; Статут Универзитета у Новом Саду 2006). У периоду до 2023. године је у ово престижно звање изабрано укупно 52 члана колектива Универзитета, 19 професорки (36,5 %) и 33 професора (63,5 %) са 11 факултета у саставу Универзитета (табела 1), са изузетним резултатима рада у уметничком и свим образовно-научним пољима (табела 2).

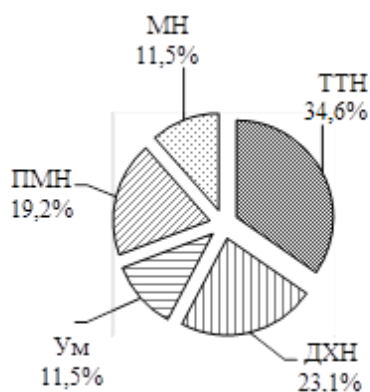
Табела 1. Структура изабраних професора емеритуса по факултетима

Факултет	Број	%
Факултет техничких наука	9	17,3
Природно-математички факултет	10	19,2
Академија уметности	6	11,5
Филозофски факултет	7	13,5
Медицински факултет	6	11,5
Пољопривредни факултет	5	9,6
Технолошки факултет	3	5,8
Правни факултет	2	3,8
Педагошки факултет	2	3,8
Учитељски факултет на мађарском наставном језику	1	2,0
Грађевински факултет	1	2,0
УКУПНО	52	100

Табела 2. Структура изабраних професора емеритуса по пољима

Образовно-научно/уметничко поље	Број	%
Техничко-технолошке науке	18	34,6
Друштвено-хуманистичке науке	12	23,1
Уметност	6	11,5
Природно-математичке науке	10	19,2
Медицинске науке	6	11,5
УКУПНО	52	100

КЛУБ ПРОФЕСОРА ЕМЕРИТУСА УНИВЕРЗИТЕТА У НОВОМ САДУ **програмски циљеви и реализовани пројекти**

Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду основан је одлуком Савета Универзитета 2016. године, Правилник о организацији и раду донет је на Сенату крајем 2017, прва изборна седница Клуба одржана је марта 2018. године, а друга марта 2022. године. Клуб професора емеритуса УНС-а као универзитетска асоцијација је први облик удруживања професора емеритуса, колегиница и колега са изузетним резултатима у наставном, научном и уметничком раду из свих образовно-научних и уметничког поља. Раду Клуба се до 2023. године придружило се 41 колегиница и колега.

Основни циљеви Клуба су пружање доприноса у области развоја наставе и науке на Универзитету, усмереног на високу интердисциплинарност, као и на развој студијских садржаја и научних пројеката, допринос у неговању академских вредности и етичких принципа, те афирмација резултата образовног, научног и уметничког рада у академској и широј заједници. Активности су реализоване у сарадњи са Ректоратом Универзитета, академским и стручним институцијама у области образовања, науке и културе у националном и међународном окружењу, студентским организацијама, представницима друштвене заједнице и државним органима надлежним за високо образовање.

Пројекти „Развој савремених курикулума у високом образовању“, „Развој студијских програма у високом образовању“, „Универзитетска сарадња на националном и међународном нивоу – пут ка даљој интернационализацији високог образовања“ и „Унапређење наставе високог образовања у дигиталној ери“ (2018-2022) подржани од Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност, сажимају основну програмску оријентацију КПЕ УНС, универзитетског удружења професора са изузетним резултатима у свим образовно-научним пољима и пољу уметности. Приоритетна програмска оријентација обухвата развој студијских програма у високом образовању и афирмацију резултата образовног рада у ширем друштвеном и међународном окружењу.

Основна водила у конципирању пројеката била је управо ова програмска оријентација, усмерена на актуелне теме у развоју студијских програма заснованих на савременим научним и уметничким достигнућима из различитих области и интернационализацију универзитета. Реализација пројеката обезбедила је и континуитет у активностима размене искустава, афирмацију постигнутих резултата и увид у трендове у развоју савремених и иновативних курикулума у високом образовању у интердисциплинарном и трансдисциплинарном окружењу савремене ере, као битних претпоставки у остварењу развојних циљева дефинисаних стратешким документима и политикама развоја високог образовања и препознатљивости Универзитета у међународном окружењу. Реализоване активности су биле усмерене и на промовисање мултидисциплинарних комплементарних садржаја у стицању знања и вештина неопходних у развоју каријере студената, уз сарадњу и дијалог са свим релевантним академским и другим институцијама и тржиштем рада.

Председништво Клуба се определило да окосница ових активности буду предавања, отворена за академску, стручну и ширу јавност, као и интерактивне радионице за одређену групу заинтересованих у зависности од тематике. У одабиру оквирних тема и позивању гостију пошло од неколико основних поставки: промовисање садржаја од интереса за више образовно-научних поља и област уметности и културе; изузетна међународна репутација предавача у истраживањима у области науке, уметности и струке; досадашња сарадња и искуства произашла из различитих заједничких пројеката и ангажовања; могућности проширења сарадње са различитим институцијама у областима од стратешког интереса за Универзитет. Активности су реализоване у сарадњи са Ректоратом Универзитета, академским и стручним институцијама у области образовања, науке и културе у националном и међународном окружењу, студентским организацијама, представницима друштвене заједнице и државним органима надлежним за високо образовање. Активности Пројекта су пропраћене медијским објавама и коментарима (сајт Универзитета, дневна штампа, гласник ФТН-а, телевизија), што доприноси широј информисаности и дисеминацији резултата у широј заједници. Клуб је реализовао и друге активности, укључујући припрему монографских и промотивних материјала, активно учешће у расправама о законодавној и другој регулативи у области високог образовања и науке (Предлог и сугестије за измену и/или допуну нацрта закона о науци и истраживањима, 2018; Статус професора емеритуса на УНС - компаративни преглед законских и статутарних норми о статусу и правима професора емеритуса на академским институцијама у Србији и у земљама у окружењу, 2019; Предлог измена и допуна Закона о високом образовању, 2021), активну сарадњу са ширим академским и стручним окружењем и дисеминацију резултата реализованих активности, а чланови Клуба учествовали су бројним активностима кроз предавања, презентације и публикације чланова Клуба професора емеритуса у сарадњи са другим институцијама и удружењима.

НАШИ ГОСТИ

Активности Клуба започете пре почетка Пројекта потврдиле су значај синергије теоријских знања, научних и стручних резултата у развоју студијских програма савременог доба, са посебним нагласком на потребу повезивања и сталне интеракције различитих струка, са искуствима у специфичним областима која су, по правилу, неопходна у креацији нових знања у убрзаном технолошком и друштвеном развоју. Као пример наводимо **предавање проф. др Милана Димкића, редовног професора ФТН-а Универзитета у Новом Саду** на тему **„Генеза и процеси у алувиону уз осврт на стање и управљање водама у Србији“**, одржано 6. децембра 2017. у амфитеатру Ректората Универзитета. Модератори су били проф. др Радмила Маринковић-Недучин и проф. др Мирјана Војиновић Милорадов.

Проф. др Милан Димкић дипломирао је на Грађевинском факултету Универзитета у Београду, хидротехнички смер, 1978. године, где је одбранио магистарску и докторску дисертацију. За редовног професора Факултета техничких наука у Новом Саду изабран је 2013. године. Научна и стручна каријера професора Димкића везана је првенствено за Институт за водопривреду „Јарослав Черни“ из Београда, где је био генерални директор, а образовна од 2013. за Факултету техничких наука Универзитета у Новом Саду. Професор Димкић је дао вредан научни и стручни допринос у областима: струјање у артеским и субартеским изданима, узимајући у обзир компресибилне карактеристике повлатних и подинских слојева, процесима пречишћавања при речној филтрацији подземних вода, примени техничких решења експлоатације, заштите и регенерације квалитета изворишта подземних вода, као и управљања водним ресурсима. Радио је на великом броју практичних проблемских решења из области заштите подземних вода (изворишта Ужичка Пожега, Скопља и „Медијана“) у Србији, планирању и развоју хидротехничких система, као и развоју државног система у области вода. Главни је обрађивач недавно усвојене *Стратегије управљања водама Републике Србије*.

Аутор је више од 210 радова у националним и међународним часописима и зборницима радова на конгресима у земљи и иностранству, од којих је преко 20 радова у часописима са SCI листе. Аутор је међународно признате књиге Управљање подземним водама у великим речним сливовима на енглеском и српском језику. Члан је Академије инжењерских наука од 2015. године. Председник је Матичног одбора за уређење, заштиту и коришћења вода, земљишта и ваздуха Министарства Просвете, науке и научног развоја Републике Србије од 2017. године. Главни је уредник научног часописа Water Research and Management, као и директор UNESCO-овог центра друге категорије за управљање водама и климатске промене.

На међународном плану, заменик је шефа делегације Србије у Међународној комисији за заштиту вода реке Дунав, а такође је ко-председник групе за подземне воде у оквиру Међународног удружења вода, где му је 2016. године додељено признање - IWA Fellow. Био је главни организатор више међународних конференција од којих се истичу три светске специјалистичке конференције за подземне воде у оквиру IWA-е. Добитник је бројних признања, од којих се истичу: Октобарска награда за најбољи студентски рад, награда „Професор др Војислав К. Стојановић“ Удружења универзитетских професора и научника Србије и других. Носилац је ордена Белог анђела другог степена.

Предавање професора Димкића „Генеза и процеси у алувиону и управљање водама у Србији“ обухватило је две, у одређеној мери повезане проблематике. Први део је био посвећен стању у сектору вода у свету на глобалном нивоу, регионалном нивоу на основу извештаја комисије разних сливних подручја, Европске комисије, комисије слива Дунава и локалном државном националном нивоу. Узете су у разматрање природне, социјалне, политичке, климатске и економске околности везане за сектор вода. Значај управљања водама за Србију је велики. Воде које су на располагању у Србији су углавном транзитног карактера (91%), са око 9% домицилних вода. Оводњеност није подједнако заступљено у свим деловима земље, а очекује се и значајан утицај климатских промена. Процењује се нужност инвестиционог улагања од око 10 милијарди евра у сектор вода.

Слатке (свеже) воде има у свету само око 3% свих вода. Од тога око 70% су ледници, а преостала доминантно подземне воде. Алувијалне подземне воде су веома важне. У Србији се око 40% становништва снабдева водом из алувијалних издани. Предавање је обухватило један веома интересантан и релативно нов приступ: разматрање генезе алувиона као последица топљења ледника у плеистоцену. Такође су представљени процеси колмирања бунара гвожђем у аноксичним аквиферима, као и понашања микрозагађења у алувијалним срединама, с обзиром на пречишћавајуће процесе филтрацијом воде кроз интергрануларни, порозни медијум аквифера. Разматрани су и приказани начини и примери заштите изворишта алувијалних подземних вода од негативних утицаја бројних и различитих загађивача, као и од морфолошких и урбаних притисака.

Предавање је било замишљено као приказ стања у свету и резултата сопствених и заједничких истраживања са многобројним сарадницима и неколико докторских дисертација у изради. Тема предавања спада у домен ресурса, изузетно важног за управљање и развој државе, као и света у целини. Изузетно искуство и репутација предавача и у научној и у стручној јавности и актуелност проблематике у интердисциплинарном напредном подручју вода и водопривреде, као и заштите животне средине окупиле су широк аудиторијум заинтересованих, уз присуство и бројних студената и интензивну дискусију и након завршетка презентације.

У реализацији Пројекта, Клуб професора емеритуса је имао је десет уважених гостију из земље и иностранства, а организована су предавања, интерактивне презентације и радионице за широк аудиторијум студената, истраживача, асистената, професора и свих заинтересованих у циљу повезивања академске и стручне јавности, институција и друштвене заједнице, а значајан део активности био је посвећен дисеминацији резултата Пројекта.

У оквиру програма пројекта, уважени гост Клуба био је **проф. др Вилијама Ау (William W. Au), еминентни професор на више светских универзитета**. У оквиру боравка уваженог госта, у сарадњи са Институтом за онкологију Војводине у Сремској Каменици, у амфитеатру Ректората Универзитета **14. маја 2018. године одржано је предавање на тему: „Individual**

variation in DNA repair capacity as a key determining factor for personalized medicine in cancer prevention and precision therapy. Модератори предавања су били проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов, професор емеритус Бранимир Гудурић и професор емеритус Иштван Бикит.

Професор Вилиам Ау (Ph.D., Distinguished Professor) је рођен 1946. године у Хонг Конгу и грађанин је Сједињених Америчких Држава, Тексас. Тренутно је ангажован на следећим универзитетима: Универзитет Медицине и фармације у Тиргу Мурешу, Румунија (*University of Medicine and Pharmacy at Tirgu Mures, Romania*), Шантау Универзитет, Медицински колеџ, Шантау Кина (*Shantou University Medical College, Shantou, China*), Универзитет у Тексасу, Медицински огранак, Галвестон, Тексас, САД (*University of Texas Medical Branch, Galveston, Texas, USA*), као гостујући професор Тамасат Универзитет, Бангкок, Тајланд (*Thammasatt University, Bangkok, Thailand*). Професор Вилиам Ау је почасни професор на Л.Н. Гумилиов Евроазијски национални Универзитет, Астана, Казахстан (*L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan*). Професор Вилиам Ау је докторирао на Универзитету Синсинати, Охајо, САД (*University of Cincinnati, Ohio, USA*). Тренутно ради на више универзитета пружајући експертизу у развоју иновативних начина предавања и истраживања у области развоја нових биомаркера за персонализовану процену ризика по здравље људи. Његов истраживачки програм је фокусиран на тематику животне средине и јавног здравља. Специфичност истраживања је идентификација молекуларних механизма релевантних за развој рака који могу бити искоришћени за рану и појединачну превенцију и интервенцију. Професор Ау је добитник великог броја награда и признања. Доживотни је члан почасног друштва Колегијум Рамацини (*honor society Collegium Ramazzini*), стационираног у Италији. Председник је седам интернационалних конференција у Бразилу, Кини, Чешкој, Египту, Тајланду, Турској и Катару. Уредник је у међународном часопису *International Journal of Hygiene and Environmental Health*, са импакт фактором 4,6. Кроз каријеру био је ментор у преко 25 пост докторских истраживања, 20 докторанада и великом броју мастер радова. Објавио је преко 200 научних радова у међународним часописима.

Предавање је обухватило приказ нових сазнања у области развоја нових биомаркера за персонализовану процену ризика по здравље и за прецизну превенцију и лечење (*Development of novel biomarkers for personalized health risk assessment and for precision prevention and intervention; University of Medicine, Pharmacy, Sciences and Technology, Tirgu Mures, Romania, and University of Texas Medical Branch, Galveston, Texas, USA*). Бројни докази указују да су генетска предиспозиција за развој болести и урођене варијације у одговору на лекове кључни фактори за настанак канцера и неадекватан одговор на терапију. Механизми који доводе до ових догађаја и њихова интеракција са различитим факторима из животне средине до данас нису довољно испитани. С тим у вези, процена ризика од настанка канцера, превенција болести, лечење и утврђивање прогнозе тока болести се још увек углавном базирају на проценама на нивоу популације, уместо за сваки појединачни случај. На пример, утврђено је да је ризик смртности од канцера плућа око 150 на 100,000 индивидуа старости 50 година. Овај ризик је препознат и широко прихваћен, што је довело до забране пушења у многим земљама.

Данас се у свету ради на развоју прецизне и персонализоване медицине која има потенцијал да у значајној мери унапреди превенцију и лечење болести. Очекује се да ће успешна примена персонализоване медицине побољшати здравље људи и квалитет живота, умањити патње и довести до напретка економије и свеукупног благостања. У циљу имплементације персонализоване медицине неопходне су промене на нивоу основних истраживања и клиничке праксе. У бројним студијама које се базирају на фундаменталним истраживањима користи се анализа генома у циљу прецизнијег разумевања механизма који доводе до развоја болести попут канцера. Поред тога, ове студије су дефинисале пут за развој нових биомаркера који се могу користити за функционално, квантитативно и специфично одређивање индивидуалног ризика за развој болести. Један од биомаркера је мерење оштећења и поправки на молекулу ДНК, познат под називом *Challenge-comet assay*. Нове експерименталне технике, попут

Challenge-comet assay, могу да се користе у комбинацији са другим техникама у циљу идентификације грешака у механизмима укљученим у поправку оштећења на ДНК, способности ДНК за поправку оштећења изазваних различитим токсичним супстанцама, као и биоинформатичких алата за развој персонализованих протокола за превенцију и лечење болести. Ове иницијативе могу довести до драматичних промена у евалуацији и управљању здравственим проблемима на нивоу популације, па све до персонализованог нивоа. Иновативни геномски и механистички приступи се могу користити за развој прецизније процене ризика оболевања од канцера, као и за циљану и персонализовану медицину. Интердисциплинарни приступ тематици са аспекта достигнућа у области молекуларне биологије, медицине и заштите животне средине посебно је значајан за конципирање нових приступа у образовању и истраживању у овој актуелној области, што је и потврђено широким аудиторijумом који је узео учешће на овој презентацији.

Проф. др Ау, вишегодишњи уредник међународног научног часописа високог ранга, је у сарадњи са Факултетом техничких наука био модератор **Радионице за студенте докторских студија о приступу презентацији научних резултата у складу са међународним стандардима**. Уз учешће академика Теодора Атанацковића и Мирјане Војиновић Милорадов, професора емеритуса као комодератора радионице, ова активност је допринела стицању знања и вештина битних како за успешну реализацију докторских студија, писање радова за часописе високог импакт фактора тако и за даљу каријеру докторанада.

Проф. др Гинтер Бергхаус (Günter Berghaus), један је од највећих светских стручњака за историју и теорију позоришта, за међународни футуризам и авангарду у ширем смислу, као и активан учесник у примени нових модела курикулума за интеграцију теорије и праксе у позоришним студијама, био је гост Клуба. У сарадњи са Академијом уметности УНС, 7. новембра 2018. године у амфитеатру Ректората Универзитета организовано је предавање еминентног госта о актуелним истраживањима у области међународног футуризма, као значајне области за развој студијских програма у пољу уметности: “*Current research into International Futurism*”. Модератори предавања су били проф. емеритус Ирина Суботић, проф. Сениша Бокан, декан Академије уметности и проф. емеритус Радмила Маринковић-Недучин.

Проф. др Гинтер Бергхаус рођен је 1953. године у близини Келна (Немачка); студирао је драматургију и историју уметности на Универзитету у Келну и на Слободном универзитету у Берлину где је докторирао 1977. с темом о политичкој димензији популарног бечког позоришта XIX века; предавао је на Бедфорд колеџу Лондонског универзитета, на универзитетима у Бристолу, Рио де Жанеиру, Провиденсу и многим другим местима; бави се позоришном режијом, перформансима, глумом, музиком, историјом игре и позоришта, театарском антропологијом и интеркултурним истраживањима различитих позоришних форми. Посебно поље истраживања професора Гинтера Бергхауса односи се на футуризам и уметност под тоталитарним режимима. Учествовао је у примени нових модела курикулума за интеграцију

теорије и праксе у позоришним, музичким и уметничким студијама. Његови радови су преведени на француски, кинески, грузијски, немачки, мађарски, италијански, јапански, пољски, португалски, руски и шпански. Добитник је више награда за свој рад, између осталих Пољске академије наука, Немачке фондације за истраживања, Италијанског министарства културе, Британске академије и Бразилског министарства образовања.

Аутор је преко 20 књига из области студија позоришта и перформанса, историје уметности и културних политика; између осталих: *Theatre and Film in Exile* (1989), *Fascism and Theatre* (1996), *Futurism and Politics* (1996), *Italian Futurist Theatre* (1998), *On Ritual* (1998), *International Futurism in the Arts and Literature* (2000), *Avant-garde Performance: Live Events and Electronic Technologies* (2005), *Theatre, Performance and the Historical Avant-garde* (2005), *F. T. Marinetti: Selected Writings* (2006), *Futurism and the Technological Imagination* (2009), *Handbook of International Futurism* (2018). Проф. др Бергхаус је и инострани члан Уређивачког одбора Зборника радова Академије уметности УНС.

Предавање под називом *Current Research into International Futurism* односило се на вишедеценијске напоре научника, укључујући и самога проф. Бергхауса, да наслеђено виђење футуризма - као културне манифестације везане искључиво за фашизам - добије нове, шире конотације и да се установе његове естетске и уметничке вредности ван политичког дискурса. Да су ти напори уродили плодом потврђује чињеница да се о директним и индиректним утицајима футуризма на уметност и културу у широком дијапазону XX века данас може говорити готово у свакој средини, широм света. Управо на то се односи *International Yearbook of Futurist Studies* (*Међународни годишњак футуристичких студија*) који проф. Бергхаус редовно уређује почев од 2011. године (издавач De Gruyter).

Проф. Бергхаус је током боравка учествовао у промоцији новог броја Зборника радова Академије уметности у Новом Саду и одржао предавање под називом *The Poetics of Noise in Italian Futurism* (*Поетика буке у италијанском футуризму*), а био је и гост Одељења за историју уметности Београдског универзитета и УНЕСКО-ве катедре Универзитета уметности у Београду. Оцењено је да су његова предавања представљала драгоцен допринос сазнањима - како студената, тако и стручњака - о новим виђењима футуризма, као једног од најзначајнијих авангардних покрета у свету с почетка XX века.

Др Ранко Рајовић, један од највећих светских стручњака у примени интелигенције у иновативном приступу учењу, одржао је 20. новембра 2018. године у амфитеатру Ректората интерактивну презентацију о актуелним истраживањима, трендовима и искуствима у овој области: „*Однос наставника и студената кроз призму нових образовних приоритета: губитак креативности и времена за откривање*“. Модератори предавања су били проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов проф. др Сања Подунавац-Кузмановић, проректор УНС-а.

Др Ранко Рајовић је специјалиста интерне медицине, магистар неурофизиологије и доктор спортских наука. Оснивач је организације МЕНСА у Србији, Босни и Херцеговини, Словенији и Црној Гори, сарадник UNICEF-а на Пројекту раног подстицања интелектуалног развоја деце, као и оснивач Одсека за даровите, Никола Тесла центра, НТЦ. Члан је Борда директора светске МЕНСЕ и председник Комитета светске МЕНСЕ за даровиту децу. Аутор је програма НТЦ који се примењује у 17 земаља Европе, а у 7 је акредитован од стране министарстава образовања. Овај јединствен и ефикасан програм развијен је у сарадњи са тимом светски признатих стручњака из области педагогије, неурофизиологије, дефектологије, психологије и генетике. Др Ранко Рајовић је добитник признања међународне Менсе (*MERF - Mensa education and research foundation*) за интелектуални допринос друштву (2015). Учесник је у неколико ЕУ пројеката заснованих на НТЦ програму: *TEMPUS* (Велика Британија - Словенија, Италија, Шпанија); *IPA* (Румунија, Србија, Црна Гора и Хрватска); *Erasmus* (Словенија, Чешка, Словачка и Србија).

Предавање аутора НТЦ програма др Ранка Рајовића имало је за циљ да присутнима прикаже основе НТЦ методологије, које могу да се примене и у раду са студентима. Кроз предавање се скреће пажња да су системски трендови учења везани у великој мери за репродуктивно учење, што није у складу с физиологијом мозга и да постоје друге технике учења које су ефикасније у односу на класичне, а омогућавају лакше упамћивање и боље повезивање информација. Уводни део предавања односио се на важност ране стимулације јер се зна да је број веза између неурона у директној корелацији са интелигенцијом детета. Највећи број веза формира се у периодима до треће, пете и седме године, а до дванаесте године се формира преко 90% синапси између неурона. Најбољи начин развоја коре великог мозга и повезивање различитих регија јесте - покрет. Жива бића која немају неуроне се не крећу, то су биљке. Жива бића која се крећу имају неуроне, а најкомплекснији нервни систем има човек, па према тој аналогiji људи су жива бића створена за кретање. Процент равних стопала је до пре тридесет година варирао између 5-15%, док је у последњих десет година тај проценат порастао на преко 50%. Мањи проценат може да се припише генетици, али велики проценат указује на све мање кретања код деце што може да изазове поремећаје биолошког развоја. Без кретања не активирају се најважније регије мозга задужене за његов потпуни развој, што касније доводи до дисфункција мозга, познатије као дислексија, дискалкулија, дисграфија, итд. Остале потешкоће у дететовом развоју долазе од несвесних грешака родитеља које се јављају у најранијем детињству. Једна од честих грешака је када се дете роди најчешћи одабир боја у соби јесте плаво уколико је дечак или роза ако је девојчица. Овом грешком смањује се број импулса који активирају визуелно асоцијативну кору великог мозга. Део предавања је био посвећен учењу и неурофизиологији учења. По анкетама у првом разреду 95% деце воли да иде у школу. У другом разреду тај проценат је сличан, док већ у трећем разреду проценат нагло опада до 50-60% у различитим срединама. У трећем разреду први пут долазе озбиљније и комплексније лекције, као и песмице које морају да се уче напамет. Уколико учење није у складу с физиологијом мозга дете је у стресу, што негативно утиче на самопоуздање и успех у школи. Управо то је разлог да се уведу нове методе, да деца лакше науче лекцију, да повезују информације, да развију функционално знање и да се тако спремају за будућност. Уколико то не урадимо, питање је како ће се сналазити у блиској будућности јер већ сада се зна да од 10 најтраженијих занимања, чак 9 их није постојале пре 10 година. То значи да морамо децу да учимо да мисле, а не да уче напамет, што изискује ангажман свих одговорних друштвених струкура које се баве образовањем.

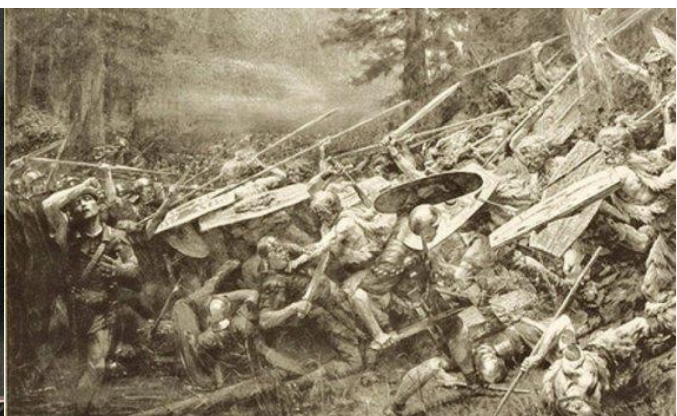
Дугогодишњи истраживачки рад, изузетна међународна репутација, постигнути резултати и искуства стечена у светским размерама чине др Ранка Рајовића изузетним саговорником у области развоја образовања на свим нивоима, што је и потврђено изузетним интересовањем публике, не само по бројности и спектру присутних учесника већ и по активном учешћу у овој презентацији. Очекује се наставак сарадње са др Рајовићем у оквиру нових иницијатива које су дате приликом његовог гостовања и предавања.

Еминентан стручњак и уважен гост у реализацији Пројекта је био и **проф. др Борис Кавур**, међународно признат стручњак у области археологије и проректор за интернационализацију Универзитета Приморске у Копру, Словенија. Проф. др Кавур је 14. децембра 2018. године у амфитеатру Ректората одржао **предавање о интердисциплинарним истраживањима у области археологије и историје на тему: „Нема сугестивност изгубљеног хорора: однос археологије и историјског реализма Паје Јовановића“**. Модератори предавања су били проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов и проф. др Сања Подунавац-Кузмановић, проректор УНС-а.

Проф. др Борис Кавур је ванредни професор археологије и проректор за интернационализацију Универзитета Приморске у Копру у Словенији, међународно признат научник и стручњак у области археологије и њене перцепције у друштву. Аутор је бројних научних и стручних радова, изложби постављених у музејима Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Македоније, као и водитељ више археолошких ископавања по целој Словенији. Више година био је гостујући професор на Универзитетима у Риједи (Хрватска) и Сарајеву (БиХ), а као гостујући истраживач боравио је на Јагелонском универзитету у Кракову (Пољска) и на Универзитету у Оксфорду (Велика Британија).

Дугогодишњи истраживачки рад, постигнути резултати, међународна репутација и искуства чине др Бориса Кавура изузетним саговорником у области развоја образовања и науке у интердисциплинарном окружењу савремене ере, а одабрана тема предавања је дала приказ дела нашег познатог уметника Паје Јовановића у комплексном вишеслојном тумачењу историјске и уметничке перцепције ширег окружења и наишла је на изузетну пажњу присутног аудиторијума. Предавање је проткано анализом слике Паје Јовановића „Битка у Теутобуршкој шуми“ (*Furor Teutonicus*), изванредним уметничким исказом борбе римских легија и германских племена заснованом на истраживању многих историјских извора о овом догађају. Паја Јовановић је за ову слику, наручену из Беча 1890. године, добио више престижних награда тог времена (Рајхлова награда 1899, награде у Паризу 1902, Сент Луису 1904, Салцбургу 1909 и Сантјаго де Чилеу 1910). Слици се губи траг 1910. године, али две сачуване скице у уљу мањег формата и хелиограура која се чува у Музеју града Београда омогућавају анализу и уметничке вредности и њеног историјског дискурса који и данас привлаче пажњу многих истраживача.

Предавање професора Карла Ројла (Karl Royle) са Универзитета Вулверхемптон (Karl Royle, Head of Innovation, Creativity and Development - Institute of Education, Faculty of Education Health and Wellbeing, University of Wolverhampton), светски признатог експерта у области иновативног приступа учењу и развоја креативности. Предавање је било посвећено о новим приступима учењу и припреми курикулума у пост-дигиталном свету: „*Learning to be Human - Education in the Post Digital World*“ (модератори предавања проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов и проф. др Сања Подунавац-Кузмановић, проректор УНС-а).

Професор Карл Ројл је руководећи стручњак у области иновација, креативности и развојних истраживања на Институту за образовање Универзитета Вулверхемптон, (*Head of Innovation, Creativity and Development - Institute of Education, Faculty of Education Health and Wellbeing, University of Wolverhampton*) на коме је ангажован у наставном и истраживачком раду, у развојним пројектима и у консултативном раду, а посебно у обуци и евалуацији пројеката на националном нивоу (<http://educationobservatory.co.uk>). Руководилац је иновативног студијског програма „Учење у дигиталном добу“, као и специјалиста у области развоја нових стратегија и праксе усмерене на активну партиципацију учесника у образовном процесу на свим нивоима. Процес трансфера знања између универзитета и привреде и развој кључних компетенција предузећа уз примену дигиталних алата, као и могућности запошљавања студената су међу његовим кључним интересовањима. Поседује изузетна међународна искуства стечена кроз бројне пројекте реализоване са различитим партнерима, укључујући и искуства у образовном простору Србије.

Полазна поставка излагања је била да у области образовања већ превазилазимо савремено дигитално доба засновано на свеприсутним дигиталним технологијама, што подвлачи потребу успостављања широког дијалога о новим приступима учењу и стицању потребних вештина у пост-дигиталној ери. На основу полазне дефиниције контекста пост-дигиталног доба, излагање је афирмисало нове приступе педагошком раду који отварају додатни простор за дијалог, садржаје оријентисане на решавање проблема, интерактивни рад и самоорганизовање учесника у образовном процесу, у којима дигиталне технологије омогућавају повезивање локалног са глобалним окружењем. Иновативни приступи студијским програмима и континуална евалуација наставне праксе усмерени су на подстицање активног учешћа у процесу учења и у дизајну курикулума.

Професор Ројл је био и модератор **интерактивне и практично оријентисане радионице о агилности за учење: „*Agile for Education*“-*Using agile work practices in education to develop problem based and design led approaches to learning*“**, чији је координатор био Миљан Шуњевић, студент докторских студија ФТН. Током двочасовног заједничког рада више од 30 учесника радионице из различитих области рада универзитета, студената, докторанада и наставника у свим звањима, на практичним примерима је приказан иновативан приступ учењу, развоју заједничке стратегије у постизању максималног учинка заснованог на интерактивном раду и синергији различитих знања и искустава у решавању проблема.

Сарадња са ширим академским и стручним окружењем

У оквиру сарадње са ширим академским и стручним окружењем и дисеминације резултата Пројекта др Мирјана **Војиновић Милорадов, професор емеритус УНС-а**, одржала је **планарно предавање по позиву „Emerging hazardous substances in outdoor and indoor environment. state of the art. Current and past research”** (Емергентне хазардне супстанце у животној и радној средини, стање у области науке, текућа и претходна истраживања.) у поводу 50 година рада Факултета заштите на раду Универзитета у Нишу у оквиру **18th International Conference: Man and Working Environment**, 6-8. децембар 2018. године.

Др Мирјана Војиновић Милорадов, је **еминентан истраживач и стручњак у области инжењерства заштите животне средине и хемијског инжењерства**, посебно у области одређивања перзистентних, псеудоперзистентних и емергентних супстанци у биотском и абиотском матриксу, хемији егзохедралних и енфохедралних молекула фулерена, што потврђују и подаци о више од 150 научних радова у часописима са SCI листе (више од 850 хетероцитата), 5 монографских и више уџбеничких публикација на српском и енглеском језику. Била је координатор 14 међународних (АРОПСВАЛ, НАТО, TEMPUS, NETREL и других) и 12 националних пројеката, а сада је руководилац 3 међународна пројекта.

У пленарном предавању и прегледном раду представљено је стање у области контаминације хазардним емергентним супстанцама (ХЕМС) у животној и радној средини базирано на оригиналним резултатима аутора и сарадника објављених у часописима и саопштених на конгресима. Истакнуте су кључне физичко-хемијске карактеристике ХЕМС-а, перзистенција и псеудоперзистенција, немонотони дозни одговор, интер реаковања супстанци у хемијском коктелу, иреверзибилно везивање ХЕМС-а за протеине, илустровано константама расподеле и дистрибуције. У приказу истраживачких активности компиловани су репрезентативни оригинални резултати детектованих ХЕМС-а у површинској води Дунава у околини Новог Сада, отпадној води, ваздуху и хуманом млеку, реализовани у оквиру бројних међународних и националних пројеката. На основу детектованих концентрационих нивоа ХЕМС-а, за селектоване групе ХЕМС-а урађене су анализе процене ризика и израчунати RQ коефицијенти.

Предавање је промовисало високо интердисциплинарни приступ у креирању студијских програма заснованих на савременим научним истраживањима, у складу са циљевима Пројекта и примерима предности трансдисциплинарног приступа у мултидисциплинарним областима.

Уважени гост и предавач био је **проф. др Зоран Петровић, професор емеритус Универзитета у Питсбургу, директор Центра за истраживање полимера Канзаса и инострани члан САНУ**, са изузетном међународном научном каријером у области науке о полимерима. Предавање **„Magic with Oils- A personal journey“** (15. октобар 2019) дало је **приказ искустава професора Петровића у развоју нових полимерних материјала, од фундаменталних истраживања до њихове примене у специфичним областима** (модератори академик проф. емеритус Теодор Атанацковић, проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов, проф. др Сања Подунавац-Кузмановић, проректорка УНС-а).

Професор др Зоран Петровић је завршио студије на Технолошко-металуршком факултету Универзитета у Београду, докторирао у области науке о материјалима на *University of Strathclyde, UK*, био професор Универзитета у Новом Саду, гостујући професор на *University of Massachusetts*, а заокружио академску и научну каријеру на *Pittsburg State University, USA*. Искуства у широком спектру академских институција, постигнути резултати потврђени бројним међународним признањима, уз сталан контакт са нашом научном јавношћу и академским окружењем, чини колегу Петровића изузетним саговорником не само у области науке о полимерима, већ и у путу постизања научне изузетности препознатљиве у међународном окружењу.

Излагање је приказало пут од иницијалних истраживања у области примене природних уља до развоја и комерцијализације нових полимерних материјала специјалних особина. Искуства колеге Петровића у преносу знања и развоју технологија са привредним партнерима, укључујући и домаћу индустрију, од великог су значаја за развој савремених технологија. Посебно је истакнута образовна компонента тог процеса у *Kansas Polymer Research* Центру Универзитета у Питсбургу, као општи путоказ у приступу високом образовању заснованом на истраживању. У току дискусије пажња је посвећена и модалитетима стратешке подршке сарадњи институција у Србији са научницима нашег порекла, имајући у виду управо искуства колеге Петровића. Инспиративном амбијенту ове презентације допринео је и спонтани музички прилог колеге Петровића на клавиру док су учесници улазили у салу, уз каснији коментар колеге да су љубав према класичној музици и посвећеност истраживању комплементарни елементи његове каријере.

Еминентни гост и професор млађе генерације, **проф. др Слободан Гаџурић**, редован професора Природно математичког факултета Универзитета у Новом Саду, експерт у областима аналитичке и физичке хемије, зелене хемије, јонских раствора и њихове примене у токсикологији и у истраживачком пољу форензике.

Предавање „Легалне и квази-легалне психоактивне супстанце и њихови прекурсори - форензички аспект“ посвећено је интердисциплинарним истраживањима у области форензичке хемије (27. новембар 2019, модератори проф. др Сања Подунавац-Кузмановић, проректорка УНС-а, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов и проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин).

Професор др Слободан Гаџурић је експерт у областима аналитичке и физичке хемије високих и ниских температурних процеса, зелене хемије, јонских раствора и њихове примене у токсикологији, хемијским равнотежама у неводеним срединама, хемотријских техника и истраживачком пољу форензике. Публиковао је више од 130 радова у међународним часописима са SCI листе. Тренутно је руководиоца два национална пројекта и учесник у два билатерална пројекта. Колега Гаџурић је руководиоца истраживачке сарадње између ПМФ-а, Факултета за хемију и хемијске технологије у Љубљани, Словенија, *CICECO* Департмана за материјале у Авеиру, Португал и лабораторије за Спектроскопију у Лилу, Француска.

Представљени су форензички аспекти легалних и квази-легалних психоактивних супстанци, посебно ефилона о којима постоји врло мало података о илегалним процесима синтезе, особинама ових и сличних супстанци у форензичком, фармацеутском, хемијском и медицинском, смислу. Лечење људи који су зависни од оваквих дрога је данас изазов с обзиром на мањак спроведених клиничких студија, због чега је проучавање раствора наведених дрога постало оправдано. Актуелност теме, интердисциплинарни приступ сложеној области форензике која обухвата хемијске, медицинске и правне науке, покренуо је многа питања од интереса како за савремену наставу и истраживања тако и за ширу заједницу, што је потврдио и дијалог широког аудиторијума са колегом са међународном репутацијом у овој области.

Проф др Бранко Каталинић, професор Техничког универзитета у Бечу, међународно признат стручњак у областима интелигентних производних система, флексибилне аутоматизације, роботике и мехатронике, гостујући професор на бројним универзитетима у Европи, укључујући и ФТН Универзитета у Новом Саду, изузетан је саговорник у области савремених производних технологија у интердисциплинарном окружењу. Предавање „Inženjerski izazovi 21. stoljeća“ (12. децембар 2019, модератори проф. емеритус др Илија Ћосић, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов, проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин) посвећено је дигиталном добу као највећем је изазову у историји образовања инжењера свих профила.

Професор Каталинић је награђен са више од двадесет међународних признања, укључујући пет почасних доктората (*doctor honoris causa*; укључујући и Универзитет у Новом Саду, 2009) и више почасних професура. Као координатор или партнер учествује у многим међународним и европским пројектима. Од 2008. године професор Каталинић је саветник власника концерна ФЕСТО, водеће светске компаније у области аутоматизације, где је одговоран за сарадњу са универзитетима, академијама наука и свим другим институцијама у којима се знање генерише, систематизује и преноси на нове генерације. Од 2013. године је потпредседник Међународне инжењерске академије (ИАЕ) и председник њеног огранка за Европу. Активан је члан међународних научних и професионалних организација, оснивач и уредник међународних часописа, оснивач је и председник *DAAAM (Danube Adria Association for Automation & Manufacturing)*, међународне мреже академских, научних и производних организација у области напредних технологија.

Наша цивилизација је заснована на технологији чији континуиран развој повећава могућности и потенцијалне добробити за људско друштво, а један од највећих модерних трендова је дигитализација. Успешни концепти и решења развијена последњих деценија у области информационалних технологија преносе се на сва остала поља делатности. Развој, примена и одржавање нових сајбер физичких система задаци су инжењера новог профила који се разликују од инжењера класичног типа јуче и данас, па је образовање инжењера за Дигитално доба највећи је изазов који смо имали у историји образовања инжењера. Инжењери морају да владају технологијом, док технологија мора бити у служби људи и њихов користан алат.

Природна интелигенција насупрот вештачкој интелигенцији највећи је изазов, шанса и ризик за будући развој наше цивилизације, а главни циљ мора бити доминација природне интелигенције над вештачком, што представља посебан изазов у креирању савремених образовних приступа, како је и потврдила дискусија и дијалог аудиторијума са колегом Каталинићем.

У оквиру еминентних стручњака из различитих области, гост Клуба је био **проф. др Жоао Матос (João Amaro De Matos)**, проректор Универзитета Нова у Лисабону, међународно признат стручњак у областима менаџмента и економије, корпоративних финансија, инвестиција и управљања ризицима, гостујући професор је на бројним европским и америчким високошколским институцијама. **Предавање „NOVA University International Strategy“** (30. јануар 2020, модератори проф. др Дејан Јакшић, ректор Универзитета, проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов) било је **посвећено суштинском значају интернационализације у развоју савремене универзитетске наставе и истраживања.**

Професор др Жоао Матуш је међународно признат стручњак у областима менаџмента и економије. Области његовог ужег истраживачког интересовања обухватају корпоративне финансије, инвестиције и управљање ризицима. Гостујући је професор на бројним европским и америчким високошколским институцијама (*INSEAD, HEC Geneva, INSPER, Getúlio Vargas Foundation...*). На Универзитету Нова у Лисабону посебно је ангажован у области интернационализације и међународне сарадње. Успешна научно-истраживачка и образовна активност, резултати, репутација и искуства чине професора Жоао Матуша изузетним саговорником у

области савремених токова интернационализације, умрежавања универзитета и унапређења међународне сарадње.

Излагање је било усмерено на приказ развоја академског потенцијала у савременој настави и истраживању, као и друштвеног утицаја интердисциплинарног дијалога различитих партнерских институција у међународном окружењу. Посебно је истакнуто да међународна размена даје могућности размене искустава у стратешком планирању развоја институције и наставног и научног кадра, обезбеђује упознавање кадра и студената са различитим културама, а посебно доприноси препознатљивости институције и њених потенцијала у међународном простору.

Након паузе изазване епидемијом COVID-19, Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду наставља своје активности новим серијалом скупова, намењених академској заједници Универзитета и ширем аудиторијуму. **Серијал предавања започео је кроз музику и предавање проф. др и др ум. Аготе Виткаи Кучера под називом „Људски глас – вокална употреба, нега и хигијена“.**

Др и др ум. Агота Виткаи Кучера, **редовни је професор на Академији уметности Универзитета у Новом Саду**. Дипломирала је на два одсека Академије уметности у Новом Саду: Одсеку за општу музичку педагогију и Одсеку за соло певање у класи проф. мр Вере Ковач Виткаи (1997, 1998.). Магистарске студије завршила је такође на Академији уметности у Новом Саду 2002. године у истој класи, а звање Мастера музичких уметности стекла је 2010. године. Титулу доктора наука стиче 2013. године на Интердисциплинарним и мутидисциплинарним студијама и истраживањима у оквиру Универзитета у Новом Саду (АЦИМСИ), а титулу доктора драмских и аудиовизуелних уметности 2018. године на Академији уметности у Новом Саду, Универзитета у Новом Саду. **Бави се педагошким радом, концертним и оперским певањем, активно излаже на конгресима и конференцијама, водитељ је стручних семинара, бави се гласовним образовањем елитних вокалних професионалаца, члан је бројних струковних и других организација.** Аутор је више стручних и научних радова као и књига: „Карактеристике гласа и методички приступи развоју гласа у функцији професионалних активности“ и „Моћ гласа“. Добитница је бројних награда и признања. Кроз заједничку сарадњу са мр Јеленом Симоновић Ковачевић изродили су се бројни уметнички пројекти. Међу њима се издваја мултимедијални пројекат *Ars e femmina* (Девет Војвођанки, Писма далекој драгој и Новинари питају хероине), који је изведен као званични део програма „Нови Сад – Европска престоница културе 2022“ у оквиру програмског лука Хероине. Остали значајни ауторски пројекти ових уметница су: Бетовену у част – 250 година од рођења Лудвига ван Бетовена, Писма Европи, Марији Трандафил у част, Војводина се пева, Микрокосмос Војводине, Србија нас спаја и Музички мозаик. Ови пројекти су подржани од стране најугледнијих институција Републике Србије, као што су: Министарство културе и информисања Републике Србије, Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачки рад, Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу, националне мањине – националне заједнице, Градски секретаријат Града Новог Сада, Фондација Нови Сад 2022, Радио Телевизије Србије и Радио Телевизије Војводине. Поводом обележавања 250 година од рођења Бетовена, Радио Телевизија Србије је урадила емисију под називом Лудвиг ван Бетовен – Стих као инспирација, у којој су уметнице извеле кратак избор Бетовенових соло песама и говориле о изазовима извођења немачког лида.

Предавање је одржано у амфитеатру Ректората, 10. октобра 2022. године, а организовано је у оквиру пројекта „Унапређење процеса наставе високог образовања у дигиталној ери“ који је финансијски подржао Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност.

На почетку скупа, присутне су поздравили председавајућа Председништва Клуба професора емеритуса проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин и проректорка за међународну сарадњу проф. др Сабина Халупка-Решетар, док је проф. емеритус др Мирјана Мирјана Војиновић Милорадов, заменица председавајуће Председништва Клуба, дала краћи уводни осврт о посебним детаљима животног опуса и тематике предавања. Скупу је такође присуствовао проф. др Зоран Милошевић, покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност.

Предавање проф др Аготе Виткаи Кучера било је фокусирано да кроз лична искуства као и научно-истраживачке активности осветли људски глас, вокалну употребу и неопходну хигијену гласа. Професорка је посебно истакла загонетне карактеристике гласа и методичке приступе развоју гласа у функцији професионалне активности. Предавање је било праћено сјајним илустративним приказима и анатомске структуре и процесима формирања гласа. Ауторка је током предавања демонстрирала различите висине гласа. Професорка Агота је по завршетку предавања на клавиру одсвирала и отпевала пар ауторских композиција и песму „Ал' је леп овај свет“.

*Др **Сандра Мандић** је оснивач и директор истраживачке консултантске куће **AGILE Research Ltd.** (www.agileresearch.nz), оснивач и главни истраживач **BEATS** Истраживачког програма, ванредни професор на Оклендском Технолошком универзитету (Окленд, Нови Зеланд), главни саветник за транспортну стратегију у градском већу Велингтона и аутор Компас Водич ресурса за истраживачки тренинг који укључују и две књиге које су јединствена веза између области управљања пројектима и академских истраживања. Дипломирала је на Факултету за Физичку Културу на Универзитету у Новом Саду, магистрирала и докторирала на Универзитету Алберта (Едмонтон, Канада) и завршила постдокторску обуку на Станфорд Универзитету (Пало Алто,*

Калифорнија, Сједињене Америчке Државе), пре него што је прихватила први академски ангажман на Новом Зеланду 2009.

Проф. др Сандра Мандић се интензивно бави и фокусирана је на истраживања, иновације, менторства и управљање пројектима и програмима кроз изградњу мостова између људи, сектора и културе. Током успешне дугогодишње каријере руководила је програмима и иницијативама посебно укључујући мултидисциплинарни и међусекторски истраживачки програм светске класе у формирању значајних професионалних односа и окупљања стручњака из различитих дисциплина и сектора применом модерних знања, дигиталних алата и иновативних процеса. Професионална обука и искуство обухватили су 9 градова, 5 земаља и 3

континента укључујући Европу, Канаду, САД и Нови Зеланд. Активности др Мандић делују у економској заједници, влади и приватном сектору, инспирисане високо интердисциплинарним приступом за подстицање активног живота и транспорта са јавним здрављем, изграђеном средином, одрживости и друштвене заједнице.

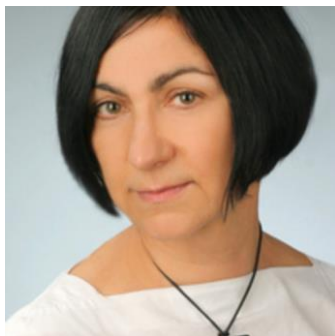
Професорка Окландског универзитета и директорка истраживачког института „AGILE Research Ltd.“ са Новог Зеланда др Сандра Мандић је била гост Клуба професора емеритуса Универзитета у Новом Саду почетком новембра 2022. године. У склопу гостовања проф. Мандић је одржала **предавање под називом „Активни транспорт до школе: Веза између транспорта, здравља, животне околине и образовања“**. Предавање је одржано 1. новембра 2022. године, у амфитеатру Централне зграде Универзитета (Ректорат) и било је отворено за шири аудиторијум. Реализовано предавање организовано је у оквиру пројекта „Унапређење процеса наставе високог образовања у дигиталној ери“ који је финансијски подржао Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност. Модераторке догађаја биле су проф. др Вишња Ђорђић, проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин и проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов. Ректор Универзитета проф. др Дејан Мандић је поздравио учеснике предавања.

Професорка Мандић је реализовала и две радионице са дефинисаном тематиком за студенте које су реализоване 2. и 3. новембра 2022. године. Као гостујући предавач, др Сандра Мандић је одржала врло корисну и креативну радионицу за студенте Факултета техничких наука на тему „Управљање трошковима на пројекту (Cost Project Management)“,

2. новембра 2022, на Департману за индустријски менаџмент Факултета техничких наука. Модератор радионице је био проф. др Угљеша Марјановић, а студенте су испред КПЕ поздравили проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин и проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов.

Врло бенедитну и занимљиву радионицу за студенте Факултета спорта и физичког васпитања под називом „A Story about Following One's Professional Dreams and Shaping a Career Path / Прича о праћењу професионалних снова и обликовању каријере“, професорка је одржала пред препуним амфитеатром 3. новембра 2022, на Факултету спорта и физичког васпитања. Модератори радионице били су Продекан за наставу проф. др Борислав Обрадовић, а учеснике радионице је поздравила проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов.

Др Магдалена Кох је редовна професорка на Универзитету Адам Мицкјевич у Познању (Пољска), где предаје српску, хрватску, босанску књижевност и културу у Институту словенске филологије; раније је радила на Универзитету у Вроцлаву. Руководитељица је истраживачке Лабораторије за родне и транскултуралне балканске студије. Објавила је књиге Путовање кроз време и простор. Проза Исидоре Секулић (Вроцлав, 2000), ...када сазремо као култура... Стваралаштво српских списатељица на почетку 20. века (канон-жанр-род) (издање на пољском: Вроцлав 2007, српско проширено издање у преводу Јелене Јовић: Београд: Службени гласник 2012), Мајсторице мишљења. Српски

феминистички есеј од 19. до 21. века (на пољском: Познањ 2019; српски превод те књиге ће се појавити у јануару 2023 у издавачкој кући Службени гласник). Коауторка је књиге Милена Павловић Барили: *Ex post* (Београд 2009, поглавље: “У потрази за Миленом Павловић Барили у српској књижевности”). Учествовала је (2010-2013) у европском пројекту *COST Action IS0901 „Women Writers in History: Toward a New Understanding of European Literary Culture“*. Била је активна чланица пројекта Књиженство: теорија и историја српске књижевности на српском језику до 1915 (2011-2019). Бави се студијама рода, феминистичком критиком, српском, хрватском, босанскохерцеговачком и црногорском драмом, а такође теоријом и праксом српског феминистичког есеја, балканским Јеврејкама и деколонијалним студијама.

Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду организовао је **предавање** проф. др Магдалене Кох (Magdalena Koch), редовне професорке на Универзитету „Адам Мицкјевич“ у Познању, Пољска, под називом „**Изохимене у књижевностима или о српском феминистичком есеју од 19. до 21. века**“. Предавање је одржано 15. новембра 2022. године у згради Ректората. Модераторке скупа биле су проф. емеритус др Радмила Маринковић-

Недучин, проф. емеритус др Ирина Суботић и проф. др Наташа Црњански. Предавање је реализовано у оквиру пројекта „Унапређење процеса наставе високог образовања у дигиталној ери“ који је финансијски подржао Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност.

Током свог излагања, професорка Кох је ближе представила идеју Исидоре Секулић из њеног есеја од пре скоро 100 година „Изохимене у књижевностима“ (1924), са посебним освртом на функционалност Исидорине теоријске мисли у процесу еволуције есејистике са феминистичком потком у српској књижевности. Током предавања дијахронијски је скицирана панорама тог (суб)жанра: од релативно опрезних почетака у 19. веку прво у Војводини (Еустахија Арсић, Драга Дејановић, Милица Стојадиновић, Драга Гавриловић), преко типологије феминистичког есеја у 20. столећу (Јелица Беловић Бернациковска, Јулка Хлапец-Ђорђевић, Исидора Секулић и друге) све до прогнозе идеје развоја у 21. веку (Светлана Слапшак, Бранка Арсић). Сумирана су најзанимљивија индивидуална ауторска остварења есејистичког феминистичког канона, који су саздале српске списатељице, филозофикиње, социолошкиње и антрополошкиње културе. Предавање је обухватило период од тренутка када су се појавили наговештаји тог жанра, па све до најновијих времена, када може да се говори о зрелом профилисању форме, све већем утицају и о потпуној „самосвести“ жанра. Показан је развојни пут феминистичког есеја у српској култури и промене жанровских функција – књижевних, друштвених и политичких, уз представљање традиције феминистичког есеја у културном простору српског језика у периоду од два века, коју сажето може да обухвати формула „од Еустахије Арсић до Бранке Арсић“.

Професор др Горан Спориш предаје на Свеучилишту у Загребу на Кинезиолошком факултету. У оквиру научно-истраживачког рада фокусиран је на анализу изведбе у спорту, подручје кинезиологије, менаџмент у спорту и кинезиологији, тренирање и тестирање врхунских спортиста, раст и развој у односу на спортску изведбу. Међународна делатност укључује предавања по позиву на универзитетима у Европи, семинарима, конференцијама и разним програмима Европске уније. Аутор је и рецензент бројних монографских дела и радова у престижним светским часописима.

Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду, у сарадњи са Ректоратом Универзитета, приредио је још једно предавање отворено за све заинтересоване чланове академске заједнице Универзитета али и за ширу јавност. Овога пута било је речи о значају физичке активности и телесног вежбања за опште здравље организма и функције мозга, укључујући и улогу физичке активности на синаптогенезу, неурогенезу и ангиогенезу. Изузетно занимљиво и инспиративно предавање под називом „Утјецај тјелесне активности и вјежбања на мозак“ одржао је истакнути професор из области кинезиолошких истраживања др Горан Спориш са Кинезиолошког факултета Свеучилишта у Загребу 29. новембра 2022. године у згради Ректората.

Током предавања било је речи о добробити редовног телесног вежбања које утичу на повећање нивоа телесних способности, здравље кардиоваскуларног, мишићног и коштаног система, као и амплификацију заштите човека од хроничних болести, посебно дијабетеса, хипертензије, остеопорозе и неких врста СА. Дат је осврт на релативно ново подручје истраживања утицаја физичке активности на структуре и функције мозга. Посебно је истакнута теза да се вежбањем може смањити ризик од различитих неуролошких болести и заштитити мозак од штетних утицаја старења и смањења когнитивних способности, с обзиром на то да телесна активност стимулише церебрални проток крви, смањује акумулацију холестерола у артеријама и побољшава мождану перфузију. Лонгитудиналне студије истраживања на старијим особама показале су да редовно вежбање доприноси мањем паду когнитивних способности. Поред тога, аеробно вежбање побољшава кардиоваскуларне и когнитивне способности посебно код старијих особа. С обзиром на то да се већина нових неуролошких ћелија ствара у хипокампадној формацији која је врло осетљива на ефекте вежбања, редовне физичке активности и вежбање утичу на повећање неуротрофних можданих фактора (BDNF) и побољшање учења, памћења и расположења.

Модератори предавања били су проф. др Дејан Мадих, ректор Универзитета, проф. емеритус др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов, као и проф. др Вишња Ђорђић са Факултета спорта и физичког васпитања. Реализација предавања једна је од активности Клуба професора емеритуса у оквиру пројекта „Унапређење процеса наставе високог образовања у дигиталној ери“ који је финансијски подржао Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност.

Др Бранислав Боровац, професор емеритус УНС-а, је током посете представника Клуба професора емеритуса УНС-а Универзитету у Крагујевцу 22.11.2022. године одржао предавање за академски и шири аудиторијум из актуелне области роботике. Др Бранислав Боровац, редовни професор, је члан колектива Факултета техничких наука од 1975. године, а у звање професора емеритуса УНС-а изабран је 2022. године. **Један је од пионира у увођењу нових студијских садржаја из области роботике** на свим нивоима студија, Развио је 7 нових предмета из области роботике на основним и докторским студијама, а захваљујући његовом ангажману формиран је нов студијски програм Мехатроника, који се на ФТН изводи од 2001. године. Коаутор је две истраживачке монографије и седам поглавља у истраживачким монографијама, аутор или коаутор је око 80 научних радова из области роботике који су објављени у међународним часописима, као и више радова у зборницима међународних конференција и конгреса, а према бази *Google Scholar* цитиран је преко 5500 пута. Од 2010. године је *Associate editor* међународног часописа *International Journal of Humanoid Robotics*. Био је гостујући професор на *University of Versailles*, Француска (2009) и на *Prince of Songkla University, Hat Yai, Thailand* (2012 -2019). **Његов истраживачки интерес укључује двоножну локомоцију, хуманоиду роботичку, моделирање робота и синтезу управљања, индустријску роботичку, сензоре и интеграцију сензорских информација, мехатронику.** Од бројних признања, Повеља Универзитета у Новом Саду за посебан допринос промоцији Универзитета кроз унапређење активности студената у области роботике и вишегодишње учешће и успех на европском првенству ЕУРОБОТ сажимају више димензија рада колеге Боровца.

Предавање **“Развој робота као помоћног средства при раду са децом са тешкоћама у развоју”** засновано је управо на искуствима у развоју и примени робота при раду са децом која имају церебралну парализу уз уводне основне напомене о о овј болести. На основу захтева при терапеутском третману оболеле деце и предвиђене улоге робота у терапији, истраживачки тим који су чинили лекари, психолози, уметници и инжењери дефинисао је структуру, потребне функционалности, облик и изглед робота да би се затим прешло на његову реализацију. Приказан је процес тестирања робота у раду са пацијентима кроз два експеримента: у првом је испитано прихватање робота од стране пацијената (деце), тј. намера је била да се види да ли деца следе упутства које им робот даје, док је у другом проверена могућност да робот води целу терапијску сесију. Тестирање робота је илустровано видео клиповима који су том приликом снимљени, уз закључак о томе шта смо научили и шта би се још могло урадити. Бројна питања широког аудиторјума потврдила су изузетно интересовање за развој примену робота, посебно у области медицине, као и за савремене студијске програме у овој области.

Разноврсни реализовани садржаји, еминентни гостујући предавачи са међународним искуством из различитих области на академским институцијама САД, Кине, Аустрије, Немачке, Словеније, Португалије, Хрватске, Пољске и Новог Зеланда, интердисциплинарни приступ у широком спектру научних и уметничких области и активно учешће широког аудиторјума на предавањима и радионицама допринели су афирмацији у академској и широј заједници нових приступа у креирању и реализацији студијских програма на свим нивоима. Тиме је дат допринос активностима академске заједнице усмереним на перманентно унапређење наставних садржаја и методологије, заснованим на научним резултатима и уметничким достигнућима. Остварена сарадња са академским и другим институцијама, представницима друштвене заједнице, студенским и другим организацијама, уз дисеминацију и пренос резултата у широј академској и стручној заједници, допринели су остваривању полазних циљева Пројекта и представљају добру основу за даље активности Клуба професора емеритуса Универзитета у Новом Саду и покретање нових иницијатива у развоју савремених курикулума у високом образовању.

Активности Пројекта реализоване су у сарадњи са Ректоратом Универзитета и институцијама у области високог образовања и науке, факултетима УНС-а, институтима и студентским организацијама. Информације о гостима Клуба и предавањима биле су доступне широј јавности. Предавања и радионице били су изузетно добро посећени, а о активностима извештавали су и штампа и електронски медији, уз најаве и кратке приказе на сајту Универзитета. Готово сва предавања и радионице биле су пропраћене ТВ емисијама (РТВ Војводине и другим) са интервјуима са иностраним гостима и модераторима предавања.

САРАДЊА СА АКАДЕМСКИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ

У реализацији активности активне сарадње са другим универзитетима, размене искустава у развоју иновативних приступа у методологији наставе и у проширењу спектра наставних садржаја заснованих на савременим резултатима науке и струке, као и промовисања постигнутих резултата у оквиру пројекта подржаних од Покрајинског секретаријата у широј академској јавности, обављене су посете: Технолошком Универзитету у Брну, Факултет за хемију (*Brno University of Technology, Faculty of Chemistry*) и престижном истраживачком институту Чешке академије наука *CzechGlobe (Global Change Research Institute of the Czech Academy of Sciences)*, Универзитету у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Државном универзитету у Новом Пазару и Универзитету у Крагујевцу .

У оквиру ЦЕПУС (*CEEPUS - Central European Exchange Program for University Studies*) пројекта Универзитета у Новом Саду, Факултета техничких наука, професор емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов боравила је на Хемијском факултету Технолошког универзитета у Брну. Поред предавања студентима докторских студија одржала и промотивно предавање о активностима Клуба професора емеритуса и са колегама дискутовала о могућим модалитетима будуће сарадње. На позив директора института Чешке академије наука

CzechGlobe, проф. др академика Михал В. Марека, је посетила Институт, што је био и подстицај даљим активностима. На позив директора Института, ректор Универзитета проф. др Дејан Јакшић и проф. емеритус др Мирјана Војиновић Милорадов боравили су у Брну као гости Института, при чему је **потписан Уговор о сарадњи (*Agreement On Cooperation*) између Универзитета у Новом Саду и Института *CzechGlobe***. Кључне одреднице потписаног Уговора које промовишу међународну сарадњу и заједничке интересе у пољу високог образовања и истраживачких активности су:

- сарадња у истраживачким активностима и развој заједничких пројеката,
- посете и боравак професора, сарадника и административног особља, као и размена студената,
- размена академских публикација, књига, уџбеника и других релевантних података,
- промоција заједничких публикација и образовног материјала,
- организовање заједничких научних симпозијума, конференција и састанака.

У оквиру сарадње са ширим академским и стручним окружењем и дисеминације резултата реализованих активности, др Мирјана Војиновић Милорадов, професор емеритус УНС, одржала је пленарно предавање по позиву „*Emerging hazardous substances in outdoor and indoor environment. state of the art. Current and past research*” у поводу 50 година рада Факултета заштите на раду Универзитета у Нишу у оквиру *18th International Conference: Man and Working Environment*, 6-8. децембар 2018. године.

Посете Универзитету у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (24-25. децембар 2019) и Државном универзитету у Новом Пазару (26. децембар 2019) обавила је др Радмила Маринковић-Недучин, председавајућа Председништва Клуба професора емеритуса, уз учешће Миљана Шуњевића, докторанда ФТН-а на интердисциплинарној теми архитектуре, урбанизма на заштите животне средине.

На састанцима са ректором, проф. др Здравком Витошевићем, ректорским тимом и деканима факултета **Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици** размењена су искуства у развоју савремених студијских програма, са посебним освртом на интензивирање сарадње између универзитета. На седници Сената Универзитета презентоване су:

- Активности и рад професора емеритуса Универзитета у Новом Саду;
- Развој студијских програма у високом образовању – резултати пројеката подржаних од Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност у 2018. и 2019. години.

У дискусији на Сенату размотрене су и шире могућности заједничког рада у овом домену, уз низ предлога и идеја о модалитетима активне сарадње и размене искустава, посебно у актуелним интердисциплинарним областима.

У разговору са ректором, проф. др Миладином Костићем и ректорским тимом **Државног универзитета у Новом Пазару**, уз презентацију досадашњих активности професора емеритуса на развоју савремених студијских програма, размотрене су и могућности даљих конкретних активности, посебно у домену интердисциплинарних студијских програма на свим нивоима студија, уз потврду заједничког интереса за наставак сарадње наставника и студената.

Посета представника Клуба професора емеритуса УНС, проф.емр. др Радмиле Маринковић-Недучин, проф.емер. др Мирјане Војиновић Милорадов, проф.емер. др Бранислава Боровца, **Универзитету у Крагујевцу** обављена је 22. новембра 2022, уз заједнички утврђен програм:

- Посета Институту за информационе технологије Универзитета, разговор са директором проф. др Зораном Марковићем о плановима развоја и модалитетима сарадње, обилазак лабораторија Института и разговор са сарадницима; Институт за информационе технологије је нова чланица Универзитета у Крагујевцу, чијим оснивањем је постављен институционални оквир за све амбициозне научнике, којима ће бити пружена шанса да се у

својој земљи баве истраживањима, у корак са светским трендовима у областима својих интересовања.

- Састанак са ректором Универзитета проф. Др Ненадом Филиповићем и ректорским тимом о даљем доприносу професора емеритуса традиционално успешној сарадњи институција, развоју савремених студијских програма заснованих на научним резултатима.
- Посета Легату академика Николе Коке Јанковића и Центру за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета и разговор са рукодеоцем Центра академиком Милошем Ђураном;
- Предавање проф. емер. др Бранислава Боровца „Развој робота као помоћног средства при раду са децом са тешкоћама у развоју“ за шири аудиторијум Универзитета.

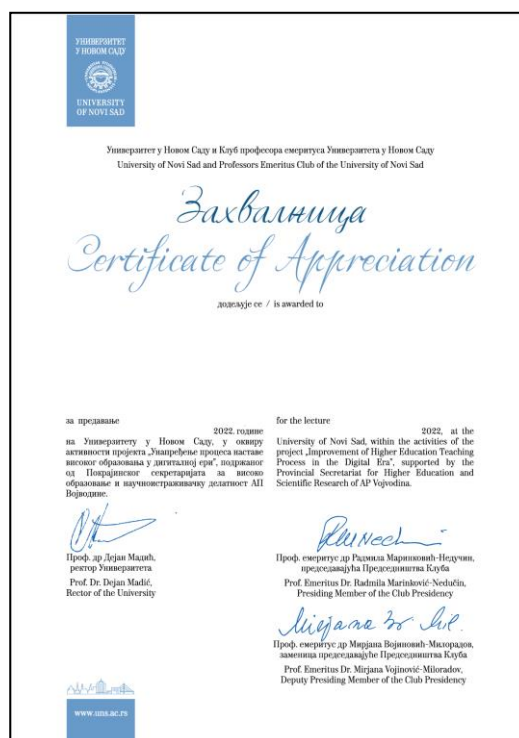

АКТИВНОСТИ ЧЛАНОВА КЛУБА У ШИРОЈ ДРУШТВЕНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ, ПУБЛИКАЦИЈЕ, НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА

Учешћа чланова Клуба професора емеритуса у активностима шире друштвене заједнице обухватиле су и предавања и презентације чланова Клуба професора емеритуса у сарадњи са другим институцијама и удружењима, као и значајне публикације чији су аутори професори емеритуси.

На логичан и конструктиван предлог Ректора Универзитета проф. др Дејана Мадиха, Клуб професора емеритуса је прихватио да се од 2022. сваком гостујећем предавачу уручи посебан сертификат као Захвалница.

Као примере наводимо **предавање проф. емер. др Радмиле Маринковић-Недучин „Сећање сачувано од заборава“**, одржано у организацији Музеја Војводине и Српско-немачког огранка удружења ВАНДРОВКА УННЈС, у оквиру циклуса „Реч има историја...“ (Музеј Војводине, 14. новембар 2019) и **представљање књиге „Ројтанске песме: избор из дела Милеве Симић“**, коју је приредила проф. емер. др Марија Клеут, издате у оквиру едиције Градске библиотеке у Новом Саду „Новосадски манускрипт“ (Читаоница Градске библиотеке, 9. децембра 2019).

Афирмацији рада професора емеритуса УНС-а допринело је и издање „*Женског роковника 2021*“ које је издао **Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова**. Роковник је припремљен према идеји проф. емер. др Свенке Савић, а заснован је на публикацији „*Деценија од првих избора професора емеритуса на Универзитету у Новом Саду*“ (уреднице др Радмили Маринковић-Недучин и др Мирјани Војиновић Милорадов). У Роковнику је дат приказ **биографија 14 професорки које су стекле звање професора емеритуса на Универзитету у Новом Саду, као ауторских прилога у наведеној монографској публикацији**, а уз сагласност уредница и сваке од колегиница као и задовољство у сарадњи чланица Клуба професора емеритуса са издавачем у припреми ове публикације.

Професор емер. др Мило Бошковић објавио је „Лексикон безбедности“ (Службени гласник, 2017; стр. 864, ISBN 10 8651920903) који обухвата 5.200 појмова из области основних и ужих дисциплина безбедносних наука и студија безбедности. По концепцији мултидисциплинаран, Лексикон нуди садржаје за практичну примену и у другим областима: кривичноправним, криминолошким, криминалистичким, социјално-патолошким, пенилошким и другим сродним и граничним дисциплинама, а промоција ове капиталне публикације обављена је у клубу „Трибина младих“ Културног центра Новог Сада. **Проф. емер. др Свенка Савић** је у сарадњи са проф. др Марјаном Стевановић објавила „*Водич за употребу родно осетљивог језика у јавној управи у Србији*“ (Мисија ОЕБС-а у Србији, 2019; стр. 91, ISBN 978-8687401-16-7). У предговору Мисије ОЕБС-а назначено је да је употреба родно осетљивог језика у јавној и службеној сфери један од важних елемената у борби против родно засноване дискриминације, а језик изражава наше мишљење, али га истовремено и обликује, те може да буде снажно оруђе за промену друштвене свести. **Проф. емер. др Ирина Суботић** била је, заједно са др Бојаном Јовићем, директором Института за књижевност и уметност у Београду, уредник међународног научног зборника *Сто година часописа Зенит 1921-1926-2021*, у издању Галерије РИМА (Крагујевац-Београд) и Института за књижевност и уметност. Зборник садржи 35 студија (на 757 страница на српском, хрватском, енглеском и руском језику) из пера стручњака из наше земље, Хрватске, Словеније, Русије, Чешке, Мађарске, Бугарске, Румуније, Немачке и САД. Промовисан је у Народној библиотеци Србије јуна 2021, а затим је представљен и у Институту за књижевност и уметност, у Галерији Матице српске у Новом Саду, као и у Сремској Митровици, Новом Пазару, Крагујевцу, Чачку, Туприји и Краљеву. **Prof. emer. dr Katalin Káich** објавила је у претходном периоду пет значајних књига: **1. *Scena uzajamnosti/ A köncsnönőség színpadtere***, изд. Позоришни музеј Војводине, на српском и мађарском језику 2014, двојезична монографија; **2. *Otthon a nagyvilgban, Életjel Szabadka, putopisni eseji***, 2014; **3. *A színész és a színjáték dicsérete, Életjel, Szabadka*** 2016, преведен на српски језик; ***U slavu glumca i scenske umetnosti***, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2017 (монографија суботичког мађарског театра, 1945-1985); **4. *Jelenbe áthajló múlt***, збирка научних радова из културне историје, *Életjel, Szabadka*, 2017; **5. *Identitáskeresésben, zbirka eseja*** (U potrazi za identitetom), *Életjel, Szabadka*, 2021. **Проф. емер. др Невенка Рончевић** издала је под покровитељством Удружења ратних добровољаца 1912-1918, њихових потомака и поштовалаца – „Обилић 1912-1918“ Нови Сад самостално монографију 2019. године *Танкосићево 1919-2019*. и са колегама Драганом Чучковићем, Јеленом Рончевић Бухер 2021. Године *Танкосићево у слици и речи 1919-2019*.

Награда "Златна књига Библиотеке Матице српске" за 2020. годину додељена је проф. емер др Марији Клеут, која је названа у образложењу "професор емеритус Новосадског универзитета, историчар књижевности, антологичар и библиограф". Награда укључује и **зборник радова о лауреату**, који је објављен под насловом "*Марија Клеут - сагледавање контекста*" (БМС, Нови Сад 2020). Департман за инжењерство заштите животне средине и заштите на раду је 2019. прославио 20 година постојања студијског програма Инжењерство заштите животне средине на ФТН-у. По први пут је у оквиру Департмана и ФТН-а додељена **Награда за животно дело и допринос у области инжењерства заштите животне средине проф. емер. др Мирјани Војиновић-Милорадов** за посебне заслуге у оснивању и развоју Департмана. Исте године Српско хемијско друштво је **Захвалницом и пригодним поклоном одало признање проф. емер. др Мирјани Војиновић Милорадов** за дугогодишњи допринос у

развоју и раду Друштва.. **Проф. емер. Бранка Лазих** добила је 17. марта 2022. *награду „Анђелка Милић“*, коју додељује Секција за феминистичка истраживања и студије маскулинитета СЕФЕМ, за изузетан допринос који су појединци или појединке дале у стварању знања у области родних студија и њихове примене у женском покрету, као и афирмацију родне равноправности у Србији. На Свечаној скупштини поводом обележавања 125. годишњице оснивања и успешног рада СХД 07.12.2022. проф. емер. др Божо Далмација изабран је за Почасног члана у знак признања и захвалности за изузетан допринос раду и развоју Друштва.

По позиву Српског хемијског друштва, Свечаној скупштини поводом обележавања 125. годишњице оснивања и успешног рада СХД, једног од првих струковних удружења у овој области у Европи као професори емеритуси из области хемије и хемијског инжењерства присуствовали су **проф. емер. др Радмила Маринковић-Недучин, проф. емер. др Мирјана Војиновић Милорадов и проф. емер. др Вукадин Леовац**. На Скупштини је приказан свеобухватан приказ делатности Друштва у историјској перспективи и достигнућа наших истакнутих научника у актуелним истраживачким областима, уз уручење награда и признања истакнутим научницима и младим истраживачима и студентима. Скупштини су присуствовали представници САНУ, укључујући председника, професори емеритуси са универзитета у Србији, представници издавачких савета наших научних часописа са међународним рејтингом, као и бројни истраживачи из различитих области. У контексту програма рада на Пројекту, обављени су разговори са представницима различитих институција о даљој сарадњи у афирмацији и унапређења научног и академског рада и публикација резултата, посебно са циљем повезивања институција, размене искустава у примени нових технологија дигиталне ере и заједничких активности у интердисциплинарном дискурсу савремене науке.

ПУБЛИКАЦИЈЕ КЛУБА

У протеклом периоду у оквиру активности Клуба припремљене су и издате значајне публикације, доступне и на сајту Универзитета:

1. **„Деценија од првих избора професора емеритуса на Универзитету у Новом Саду: Активности и рад професора емеритуса“** (2018); Универзитет у Новом Саду, (проф. др Д. Јакшић, ректор, едитор; уреднице проф. емеритус др Р. Маринковић-Недучин, проф. емеритус др М. Војиновић Милорадов) стр. 91; ISBN 978-86-499-0228-2. http://www.uns.ac.rs/images/doc/publikacije/UNS_KPE_Monografija_Decenija_od_prvih_izbora_profesora_emeritusa.pdf.
2. **„Деценија од првих избора професора емеритуса на Универзитету у Новом Саду: Биографије, активности и рад професора емеритуса на Универзитету у Новом Саду; друго допуњено издање (2021) Универзитет у Новом Саду** (проф. др Д. Јакшић, ректор, едитор; уреднице проф. емер. др Р. Маринковић-Недучин, проф. емер. др М. Војиновић Милорадов) стр. 92, ISBN 978-86-499-0246-6. https://www.uns.ac.rs/images/doc/publikacije/UNS_Monografija_Aktivnosti_Emeritusa_B5_2021_WEB.pdf.
3. **„Петнаест година од избора првих професора емеритуса Универзитета у Новом Саду: Активности и рад професора емеритуса; треће допуњено издање (2023) (проф. др Д. Мадих, ректор, едитор; уреднице проф. емер. др Р. Маринковић-Недучин, проф. емер. др М. Војиновић Милорадов) стр. 104, ISBN 978-86-499-0275-6).**

Монографске публикације дају сажет преглед активности, најзначајнијих достигнућа у настави, науци, уметности и струци и доприноса развоју Универзитета у Новом Саду у континуитету рада професора емеритуса Универзитета, промовишући повезаност научног/уметничког рада и наставних активности у успешној академској каријери посвећеној развоју високог образовања, сумирајући програмску оријентацију Клуба професора емеритуса. Позиву да припреме ауторске прилоге за монографску публикацију у виду кратких биографија одазвала се велика већина професора емеритуса УНС, што илуструје и податак од 50 биографија колегиница и колега у трећем издању монографије.

4. **„Активности Клуба професора емеритуса УНС и наши уважени гости“ (2018); Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду** (уреднице проф. емеритус др Р. Маринковић-Недучин, проф. емеритус др М. Војиновић Милорадов); http://www.uns.ac.rs/images/doc/publikacije/UNS_KPE_Razvoj_savremenih_kurikuluma.pdf
5. **„Активности Клуба професора емеритуса УНС и наши уважени гости“ (2021); Клуб професора емеритуса Универзитета у Новом Саду** (уреднице проф. емеритус др Р. Маринковић-Недучин, проф. емеритус др М. Војиновић Милорадов); https://www.uns.ac.rs/images/doc/publikacije/UNS_Aktivnosti_Profesora_Emeritusa_2021_A4_WEB.pdf

У публикацијама су приказане активности Клуба у оквиру реализованих Пројеката: предавања отворена за академску, стручну и ширу јавност, интерактивне радионице за одређене групе заинтересованих, сарадњу са академским и ширим окружењем, као и друге активности чланова Клуба професора емеритуса. Кроз сажет приказ излагања еминентних гостију клуба, публикације су намењене упознавању шире јавности са новим трендовима у високом образовању, са нагласком на интердисциплинарном приступу у креирању савремених студијских програма и интернационализацији високог образовања.

Штампање публикација омогућио је Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност.